

УДК 323.1

Олена Чорнобай

Національний університет "Львівська політехніка",
Навчально-науковий інститут права,
психології та інноваційної освіти,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та філософії права,
конституційного та міжнародного права
labau@i.ua

СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНСЬКОЇ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

<http://doi.org/10.23939/law2021.29.066>

© Чорнобай О., 2021

У статті досліджується сучасний стан та перспективи української євроінтеграції з погляду наближення українського законодавства до законодавства Європейського Союзу, проведення відповідних змін у нормативно-правовій базі України та їх реалізації.

Особливий акцент зроблено на визначенні особливостей наближення українського законодавства у різних сферах, проблемах дефініції цих процесів та труднощів, що виникають під час їхньої реалізації. Проаналізовано сучасний стан проведення реформ відповідно до завдань Порядку денного асоціації, визначено основні проблеми. Дано рекомендації щодо вирішення цих проблем та забезпечення умов, що дозволять уникнути їх в майбутньому.

Враховуючи особливості євроінтеграційного процесу України до ЄС, ці етапи виключають фактор синхронності, який при цьому замінюється системою постановки завдань та планів дій і звітуванням про результати.

Одним із найважливіших чинників, що виступили каталізатором процесу адаптації є участь України в діяльності Ради Європи на правах члена і приєднання до конвенцій та інших нормативних актів і документів цієї організації. Окрім того, членство в Раді Європи є однією із ключових вимог для вступу в ЄС. Дотримання вимог Ради Європи наближає національне законодавство України до правової системи Євросоюзу, оскільки держави-члени ЄС також повинні виконувати їх. Варто зазначити, що документи, які приймаються Радою Європи, не є обов'язковими до виконання, а чіткий механізм введення санкцій за ігнорування цих положень поки відсутній. Отже, діяльність у межах Ради Європи залишається радше можливістю, аніж механізмом ефективної адаптації українського законодавства, а тому потребує створення додаткової інституційної та правової бази з боку України для підвищення результативності процесу адаптації. При цьому доцільно говорити про імплементацію міжнародних документів, а саме актів, виданих Радою Європи, оскільки наближення українського законодавства до них найточніше підходить під це визначення, враховуючи широкий спектр питань адаптації.

Ключові слова: наближення законодавства, Україна, Європейський союз, реформи, нормативно-правова база.

Постановка проблеми. Євроінтеграція є комплексним процесом, перебіг якого зумовлює довготривалі зміни як у соціальному, економічному та політичному житті країни, так і у її правовій системі. Характер цих змін має кількісний та якісний виміри. Ці виміри визначають: 1) послі-

довність держави Україна як суб'єкта міжнародних відносин у виконанні міжнародних зобов'язань; 2) ефективність законотворення та нормотворення у контексті поглиблення зв'язку між вітчизняною та європейською правовими системами; 3) дієвість “де-факто” та “де-юре” нових норм і принципів у правозастосовній практиці органів державної влади. Періодична оцінка перебігу євроінтеграційних процесів дозволяє дати своєчасну оцінку цим змінам. Необхідністю такої оцінки наприкінці 2020 року зумовлено актуальність написання цієї статті.

Аналіз дослідження проблеми. Питанням сучасного стану та перспектив української євроінтеграції займалися багато вітчизняних науковців, серед яких: А. Сюсько, І. В. Войтович, Н. М. Внукова, Є. Савельєв та інші. Вони зосереджували свою увагу на питаннях реалізації реформ, політичного діалогу між Україною та ЄС, аналізу міжнародних та національних українських документів, що стосуються процесу євроінтеграції тощо.

Мета статті полягає в дослідженні сучасного стану та перспектив української євроінтеграції з точки зору наближення законодавства України до законодавства ЄС та реалізації цих змін.

Виклад основного матеріалу. Розглядаючи процес інтеграції правової системи України до ЄС, необхідно спершу визначити основні процеси та фактори, що впливають на нього. Перш за все це стосується адаптації українського законодавства до правових норм ЄС шляхом його поступового та послідовного реформування.

Необхідність адаптації українського законодавства до законодавства ЄС було проголошено ще у Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу 11 червня 1998 року [10]. Пізніше її доповнила Концепція адаптації законодавства України до законодавства ЄС 16 серпня 1999 року, на основі якої мали створюватись щорічні плани роботи вищих органів виконавчої влади, спрямовані на досягнення цієї цілі [3]. Ці плани мали узгоджуватись із заходами, проведеними в межах реалізації Стратегії. Наступним кроком стала “Загальнодержавна програма адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу”, прийнята 18 березня 2004 року Верховною Радою України. Програма проголосила цю адаптацію пріоритетним напрямком зовнішньої політики України, спрямованим на досягнення критеріїв вступу до ЄС [1; 14, с. 34].

Отже, Україна заявляла про свою готовність проводити поступові реформи, спрямовані на адаптацію національного законодавства як складової інтеграційного процесу, учасником якого виявляла намір бути. Цей процес планомірний і передбачає декілька послідовних етапів, кожен з яких повинен починатись після досягнення цілей попереднього. Н. Пархоменко у своїй праці визначає чотири основні етапи адаптації національного законодавства:

1) визначення критеріїв гармонізації в різних сферах державного життя та галузях права, та попереднє визначення існуючих і потенційних проблем у майбутньому;

2) проведення експертизи, порівняльного аналізу законодавств, гармонізація, узгодження понять та термінів, розробка пропозицій щодо процесу гармонізації з урахуванням національних особливостей у правовій та іншій сферах;

3) аналіз та створення переліку вже існуючих документів, що потребують гармонізації, а також переліку міжнародних актів, які необхідно укласти для здійснення або підвищення ефективності цього процесу;

4) синхронна розробка та прийняття нових документів чи внесення змін у вже існуючі, їх закріплення в національних законодавствах тощо [7, с. 339–340].

Важливо розуміти, що гармонізація української правової системи має односторонній характер, оскільки передбачає лише зміни в національному законодавстві України, але не країн ЄС чи наднаціональних інституцій. Результативність цього процесу залежить від точності формулювання правових норм в європейському законодавстві, але саме у цьому питанні часто виникають проблеми, оскільки законодавство ЄС хоч і є наднаціональним, але при цьому враховує націо-

нальні особливості більшості держав-членів, що породжує певні труднощі гармонізації. Для усунення цих проблем доцільно використовувати уніфікацію національного законодавства України та правових норм ЄС в тих сферах, де це можливо, застосовуючи гармонізацію в питаннях, де виникають особливо гострі суперечності з національною специфікою [13, с. 48].

Одностороннє спрямування процесу адаптації дозволяє використовувати і термін “апроксимація”, який застосовується в праві ЄС щодо запровадження стандартів “вторинного законодавства” – директив та регламентів. Ці документи є за своїм характером односторонніми актами, виданими наднаціональними інституціями для національних органів. Отже, апроксимація краще відображає характер реформування національного законодавства України відповідно до норм ЄС.

Широке коло термінології, яка застосовується для визначення наближення законодавства породжує певні складнощі у ідентифікації цих процесів та його єдиному розумінні й узгодженні в міжнародних угодах і в процесі реформування. Так Р. Хорольський пропонує використовувати замість усього спектру термінів єдиний: “наближення законодавства” – що дозволить вирішити цю проблему. При цьому така пропозиція може бути дещо розширена. Враховуючи відмінності в значеннях згаданих термінів, доцільно використовувати запропоноване Р. Хорольським “наближення законодавства” (особливо тому, що значення слова “наближення” є середнім арифметичним для цієї термінології), але також використовувати інші поняття в різних ситуаціях вузької компетенції, наприклад “імплементация” у приведенні українського законодавства до норм міжнародних організацій (у цьому випадку – Ради Європи) і т. п. Цю термінологію у разі ухвалення варто закріпити за для уникнення нових суперечностей та колізій під час дослідження та в самому процесі євроінтеграції, першою чергою у нормативних документах, які стосуються реформ в Україні [12].

Основним методом реалізації євроінтеграції України є виконання положень Порядку денного асоціації (ПДА), погодженого з метою укладання та сприяння імплементції Угоди про асоціацію між Україною та ЄС [5]. Цей документ містить положення, які затверджують основні напрямки діяльності сторін та завдання, виконання яких спрямоване на підготовку сприятливих умов для укладання та імплементції Угоди про асоціацію. ПДА був укладений у вересні 2008 року і оновлений 16 березня 2015 року Радою асоціації. Причиною цього стала необхідність актуалізувати завдання та напрямки діяльності у зв'язку із підписанням Угоди про асоціацію та потребою зосередитись в першу чергу на створенні сприятливих умов імплементції положень договору.

Виконання Україною зобов'язань, передбачених ПДА та Угодою про асоціацію заплановано на період 2014–2024 рр. Станом на кінець 2019 року за даними урядової системи “Пульс угоди” Україна виконала 43 % завдань, виконання яких передбачено на цей період. При цьому переважна більшість сфер, в яких передбачено реформування, мають завдання, виконання яких протерміновано. Найбільшого прогресу досягнуто у сферах, які потребують переважно юридичного врегулювання, створення державних інституцій, нового законодавства чи зміни існуючого та інших дій, виконання яких не вимагає радикальних змін, що можуть вплинути на функціонування вже сформованої державної системи. Доволі часто функціонування інституцій, створених в межах виконання положень ПДА та Угоди про асоціацію, виявляється суто номінальним, а прийняті нормативні акти не імплементовано [5].

Якщо розглядати стан виконання Україною зобов'язань в ключових сферах, то в процесі реалізації конституційної реформи була створена Конституційна комісія та три робочі групи відповідно до напрямків роботи, прийнято низку вузькоспрямованих законопроектів (наприклад, №1013 про скасування адвокатської монополії, тощо), а також законопроекти, спрямовані переважно на отримання позитивної оцінки з боку електорату, наприклад скасування депутатської недоторканності 3 вересня 2019 року. За оцінкою експертів Центру політико-правових ініціатив, майже усі конституційні ініціативи були здебільшого популістичними та недосконалими з погляду юридичних проблем. Окрім цього конституційна реформа має й інші проблеми, серед яких закритість підготовки конституційних змін і відсутність консультацій з експертами, цілісного концептуального бачення внесених ініціатив, низька якість законопроектів з погляду юридичної

техніки тощо. При цьому в системі «Пульс Угоди» результат виконання завдань ПДА в сфері юстиції, свободи, безпеки та прав людини оцінено в 83 % [8].

Судова система України теж зазнала певних змін, пов'язаних з ПДА. Перші спроби зміни суддів у 2015–2016 рр. виявились невдалими і не призвели до покращення діяльності судової влади. Певні зрушення відбулись після розпуску Вищої кваліфікованої комісії суддів і створення нових органів: Конкурсною комісії, завданням якої було формування нового складу Вищої кваліфікованої комісії суддів, та Комісії з питань доброчесності та етики, що мала контролювати діяльність вищих судових органів. Однак Вища рада правосуддя, уповноважена на керівництво у формуванні цих органів, не виконала своїх завдань та нівелювала роль міжнародних експертів у їх складі. Ця подія та пропозиція вдвічі скоротити кількість суддів Верховного Суду викликали міжнародний резонанс [8].

Позитивними зрушеннями варто назвати створення Вищого антикорупційного суду, Служби судової охорони, залучення експертів від громадськості до оцінки роботи суддів та кандидатів на судові посади від Громадської ради доброчесності, запровадження класичного суду присяжних та ін. Ключовими проблемами залишаються: непослідовність судових реформ; високий рівень корумпованості судової влади та неефективність роботи Вищої ради правосуддя; кадровий голод і високе навантаження на чинних суддів, що ускладнює доступність правосуддя тощо.

В межах проблеми боротьби з корупцією було створено Антикорупційне бюро, Вищий антикорупційний суд та низку інших інституцій, внесено зміни в низку нормативних актів тощо. Важливими серед них є можливість передачі справ з судів загальної юрисдикції до Вищого антикорупційного суду, скасування монополії державних експертних центрів на проведення експертиз у кримінальних провадженнях, розширення повноважень Антикорупційного бюро і т. п. Водночас, статус виконання завдань “Приведення національного законодавства у відповідність з положеннями, викладеними у Додатку XLIV до Угоди про асоціацію” та “Практична реалізація співробітництва та обміну інформацією з ЄС на оперативному рівні відповідно до чинних порядків”, розрахованих на 2020 рік, становить 0 %. Антикорупційна структура, окрема від загальної правоохоронної в Україні, є досить новою, а тому ще не має ефективної системи стримувань і противаг. Крім того, ефективне функціонування антикорупційної структури інституцій великою мірою залежить від судової системи, яка все ще потребує реформування. Одним із основних досягнень стало впровадження Єдиного державного реєстру декларацій, але 27 жовтня 2020 року Конституційний суд визнав неконституційною кримінальну відповідальність за недостовірне декларування, що можна вважати певним відступом від зобов'язань, взятих Україною в сфері боротьби з корупцією [11].

Реформування виборчої системи досягло певних успіхів. Це, перш за все, ухвалення нового виборчого кодексу, за яким скасовано мажоритарну виборчу систему, крім того запроваджено пропорційну з частково відкритими виборчими списками, кодифіковано виборче законодавство в питанні розподілу і регулювання різних типів виборів, розширено повноваження Центральної виборчої комісії, введено обов'язкову публікацію відкритих виборчих даних тощо. Ці заходи досить суттєво просунули реформу у напрямку виконання відповідно до положень ПДА, але при цьому не усунули деяких інших проблем: необґрунтоване надмірне фінансування виборчих кампаній, що залишає можливим вплив фінансового чинника на результати виборів, сумнівна якість Державного реєстру виборців, який не проходив жодного незалежного аудиту, відсутність кваліфікації злочинів проти виборчих прав та системи ефективної протидії їм з боку правоохоронних органів тощо.

Зміни в сфері статистичних даних за інформацією в системі «Пульс Угоди» стосувались виключно збору даних, в той час як “Впровадження скоординованої статистичної робочої програми, яка містить інформацію про всю офіційну статистику” здійснено не було. Подібна ситуація склалась і з забезпеченням розвитку систем зовнішнього аудиту у сфері державних фінансів. Це свідчить про вибірковість проведення реформ і уникнення виконання завдань, які дозволять громадськості та міжнародній спільноті отримувати інформацію, яка може викликати негативну реакцію.

Дисбаланс процесу реформ стосується також і порівняння суспільної та державної сфер життя. Реформи, які стосуються трудового законодавства, соціальної сфери, навколишнього середовища, освіти та здоров'я, мають найнижчі показники прогресу. Це свідчить про відсутність пріоритетності цих сфер у розподілі ресурсів органами влади [8, 9].

Вибірковість та непослідовність проведення реформ ускладнюють ще одну проблему у процесі наближення законодавства України до законодавства ЄС. Часто система державних органів, кадрові, економічні чи інші можливості не можуть забезпечити належного впровадження нових нормативно-правових актів або реалізацію їхніх положень. Головна проблема полягає в тому, що Україна станом на кінець 2020 року відрізняється від держав ЄС в низці характеристик. Перш за все це стосується вже сформованої і довгі роки діючої системи корупційних механізмів, які поширились на більшість сфер життя держави. Проблеми виникають і у процесі зміни положень чинної нормативно-правової бази внаслідок того, що законодавство України до початку активізації євроінтеграційного процесу було сформоване і мало свою власну правову традицію, яка вплинула на законодавчі акти в різних сферах та на різних рівнях. Отже, для ефективного наближення необхідно працювати над зміною не окремих документів, а підходити до вирішення проблеми комплексно, націлюючись на поступову модифікацію усієї правової системи України.

Сформоване законодавство зумовило ситуацію, за якої різні сфери життя України отримали власну специфіку, яка обумовлює необхідність вибудовування окремих стратегій реформування для кожної з них. Наприклад, сучасний економічний стан України не дозволяє наближати пенсійне та трудове законодавство до норм ЄС, оскільки ринок праці та система охорони здоров'я України можуть опинитись у ще гіршому стані, а їх реанімація може коштувати недофінансування інших сфер, що викличе ланцюгову реакцію. Тому цей процес потребує ефективного управління та адміністрування, що доцільно визнати одним із пріоритетних завдань.

Ще одним важливим моментом є те, що більша частина базових законодавчих актів підписувались країнами-членами ЄС вже в умовах перебування у складі організації, в той час як Україна існувала в інших геополітичних умовах, що зумовило інше бачення правової системи в цілому. Цей чинник також ускладнює процес наближення законодавства України до законодавства ЄС.

У цьому ключі важливим також залишається узгодження нового законодавства з національною правовою традицією, яка може не лише зазнати суттєвих незворотних змін через непослідовне наближення або таке, яке проводиться без належної підготовки виключно заради номінального виконання завдань, але й призвести до деструктивних наслідків у правовому чи іншому вимірах. Наближення українського законодавства передбачає не лише досягнення одиначної (хоч і великої за масштабом) цілі, а створення бази для формування в Україні правової системи, яка буде функціонувати так само або наближено до європейської. Це потребує зміни не тільки законодавства, але також і правотворчості, правової культури, правозастосування та ін. Цей процес доволі складний і потребує чи не найретельнішої підготовки та поступовості здійснення, оскільки передбачає поєднання ознак двох правових традицій. У цій ситуації українська сторона не може відмовитись повністю від своєї правової системи на користь європейської, але може перейняти суттєву частину особливостей та нормативно-правових актів. Це дозволить простіше й ефективніше не тільки виконувати завдання ПДА, але й спростити процес узгодження норм права у майбутньому [5, 8, 9, 13].

Висновки. Сучасний стан української євроінтеграції доцільно назвати складним і суперечливим. Україна поступово рухається вперед на шляху до наближення українського законодавства до законодавства ЄС, але з суттєвими складнощами. Перш за все на це впливає непослідовність проведення реформ та неузгодженість їх впровадження між міністерствами, що часто лише ускладнює вже складний процес реформування. Важливим фактором також є корумпованість

владних структур, що негативно впливає на проведення змін. Доволі суттєва частина вже проведених реформ часто існують лише в документах і не реалізуються. Крім того, зміни, спрямовані на прозорість діяльності органів влади, часто ігнорують, що також ускладнює ситуацію. Внаслідок цього процес реформування стає складнішим і сповільнюється. Отже, за 6 з 10 років Україна виконала лише 43 % зобов'язань в межах ПДА.

З іншого боку, враховуючи існуючу ситуацію всередині України та її міжнародне положення, процес реформування за останні 2 роки показує майже задовільний результат. Великою мірою на це вплинула участь в Раді Європи та більш ніж двадцятилітня історія поступового наближення законодавства України до європейських стандартів.

Існуючий стан справ в Україні показує, що проблеми, які є у процесі наближення законодавства та реформування – досить чіткі. Перш за все, необхідно вирішити проблему непослідовності рішень шляхом створення механізмів тіснішої взаємодії між органами та гілками влади для узгодження їхніх дій. Переглянути та сформувати чітку стратегію впровадження нових законів та існуючого законодавства з урахуванням національної специфіки і ресурсного потенціалу. Залучати незалежних та міжнародних експертів до функціонування ширшого кола інституцій на різних рівнях у процесі проведення кадрових змін. Зосередитись на реформах, націлених на створення прозорої системи функціонування державних органів. Взаємодіяти з громадськістю, залучаючи її до обговорення законопроектів та визначення проблемних питань.

Грунтовніше варто підійти також до питання наближення законодавства. Воно повинно стосуватись не лише виконання завдань ПДА, але й забезпечити уникнення непорозумінь у майбутньому та гармонійне функціонування наднаціональної правової системи ЄС та національної правової системи України у перспективі впровадження нових законодавчих актів, підписання документів або прийняття спільних рішень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Верховна рада України. (2004). Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text>.
2. Верховна Рада України. (2015). Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text.
3. Кабінет Міністрів України. (1999). Про Концепцію адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1496-99-п#Text>.
4. Костюченко Я. (2019). Угода про асоціацію з ЄС у національному порядку денному України. *Підприємництво, господарство і право*. К. С. 354–359.
5. Міністерство закордонних справ України. (2015). Порядок денний асоціації між Україною та ЄС для підготовки та сприяння імплементації Угоди про асоціацію. https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/Docs/evrointegraciina_dijalnist/UA_15-1_%20final.pdf.
6. Пульс Угоди. Напрямки Угоди про асоціацію – прогрес виконання. <http://pulse.eu-ua.org>
7. Пархоменко Н. М. (2012). Гармонізація законодавства України з європейським та міжнародним правом: методи, етапи, види. *Часопис Київського університету права*. № 1. С. 339–340.
8. Реанімаційний Пакет Реформ. (2020). <https://rpr.org.ua>.
9. Урядовий портал. Реформи. <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi>.
10. Указ президента України “Про затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу” (1998). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/615/98#Text>.
11. Укрінформ. (2020). КСУ визнав неконституційною кримінальну відповідальність за недостовірне декларування. <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3124929-ksu-viznav-nekonstitucijnou-kriminalnu-vidpovidalnist-za-nedostovirne-deklaruvanna-dzerelo.html>.

12. Хорольський Р. (2019). Чи можна усунути плутанину в євроінтеграційній термінології? Центр “Нова Європа”. <http://neweurope.org.ua/analytics/nablyzhennya-adaptatsiya-aproksymatsiya-garmonizatsiya-zakonodavstva-chy-mozhna-usunuty-plutanyu-v-yevrointegratsijnij-terminologiyi/>.

13. Чабак О. М. (2014). Правова гармонізація як необхідна складова євроінтеграційних процесів України. *Теорія та історія держави і права*. К. С. 46–50.

14. Ямковий В. І. (2018). Гармонізація законодавства України з правом Європейського Союзу як один з етапів адаптації до європейських правових стандартів. *Правовий часопис Донбасу*. Кривий Ріг. С. 33–39.

REFERENCES

1. Verkhovna rada Ukrainy. (2004). **Pro Zahalnodержavnu prohramu adaptatsii zakonodavstva Ukrainy do zakonodavstva Yevropeiskoho Soiuzu** [About the National program of adaptation of the legislation of Ukraine to the legislation of the European Union]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text>.

2. Verkhovna Rada Ukrainy. (2015). **Uhoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odniiei storony, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskym spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnimy derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony** [Association Agreement between Ukraine, of the one part, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, of the other part]. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text.

3. Kabinet Ministriv Ukrainy. (1999). **Pro Kontseptsiiu adaptatsii zakonodavstva Ukrainy do zakonodavstva Yevropeiskoho Soiuzu** [About the Concept of adaptation of the legislation of Ukraine to the legislation of the European Union]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1496-99-p#Text>.

4. Kostiuchenko Ya. (2019). **Uhoda pro asotsiatsiiu z YeS u natsionalnomu poriadku dennomu Ukrainy** [Association Agreement with the EU on the national agenda of Ukraine] *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. К. Pp. 354–359.

5. Ministerstvo zakordonnykh sprav Ukrainy. (2015). **Poriadok denniy asotsiatsii mizh Ukrainoiu ta YeS dlia pidhotovky ta spriannia implementatsii Uhody pro asotsiatsiiu** [The agenda of the association between Ukraine and the EU to prepare and facilitate the implementation of the Association Agreement]. https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/Docs/evrointegraciina_dijalnist/UA_15-1_%20final.pdf.

6. Puls Uhody. **Napriamky Uhody pro asotsiatsiiu – prohres vykonannia** [The directions of the Association Agreement are progress in implementation]. <http://pulse.eu-ua.org>.

7. Parkhomenko N. M. (2012). **Harmonizatsiia zakonodavstva Ukrainy z yevropeiskym ta mizhnarodnym pravom: metody, etapy, vydy** [Harmonization of Ukrainian legislation with European and international law: methods, stages, types]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*. No. 1. Pp. 339–340.

8. **Reanimatsiinyi Paket Reform** [Resuscitation Reform Package]. (2020). <https://rpr.org.ua>.

9. Uriadovyi portal. **Reformy** [Reforms]. <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi>.

10. Ukaz prezidenta Ukrainy **“Pro zatverdzhennia Stratehii intehtatsii Ukrainy do Yevropeiskoho Soiuzu”** [Decree of the president of Ukraine “On approval of the strategy of Ukraine’s integration into the European Union”] (1998). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/615/98#Text>.

11. Ukrinform. (2020). **KSU vyznav nekonstytutsiinoiu kryminalnu vidpovidalnist za nedostovirne deklarovannia** [The Constitutional Court of Ukraine has declared unconstitutional criminal liability for false declarations].

<https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3124929-ksu-viznav-nekonstitucijnou-kriminalnu-vidpovidalnist-za-nedostovirne-deklarovanna-dzerelo.html>.

12. Khorolskyi R. (2019). **Chy mozhna usunuty plutanyu v yevrointehtatsiinii terminolohii?** [Is it possible to eliminate confusion in European integration terminology?]. Tsentr “Nova Yevropa”. <http://neweurope.org.ua/analytics/nablyzhennya-adaptatsiya-aproksymatsiya-garmonizatsiya-zakonodavstva-chy-mozhna-usunuty-plutanyu-v-yevrointegratsijnij-terminologiyi/>.

13. Chabakh O. M. (2014). **Pravova harmonizatsiia yak neobkhdna skladova yevrointehtatsiinykh protsesiv Ukrainy** [Legal harmonization as a necessary component of Ukraine’s European integration processes]. *Teoriia ta istoriia derzhavy i prava*. К. Pp. 46–50.

14. Iamkovyi V. I. (2018). **Harmonizatsiia zakonodavstva Ukrainy z pravom Yevropeiskoho Soiuzu yak ody z etapiv adaptatsii do yevropeiskykh pravovykh standartiv** [Harmonization of Ukrainian legislation with the law of the European Union as one of the stages of adaptation to European legal standards]. *Pravovyi chasopys Donbasu*. Kryvyi Rih. P. 33–39.

Дата надходження: 22.12.2020 р.

Olena Chornobai

Lviv Polytechnic National University,

Institute of Law, Psychology and Innovative education,

candidate of legal sciences,

Associate Professor of the Department of Theory and Philosophy of Law, constitutional and international Law

CURRENT STATE AND PROSPECTS OF UKRAINIAN EUROPEAN INTEGRATION

The article examines the current state and prospects of Ukrainian European integration from the point of view of approximation of Ukrainian legislation to the legislation of the European Union, making appropriate changes in the regulatory framework of Ukraine and their implementation.

Particular emphasis is placed on determining the specifics of the approximation of Ukrainian legislation in various fields, the problems of defining these processes and the difficulties that arise during their implementation. The current state of implementation of reforms in accordance with the tasks of the Association's Agenda is analyzed, and the main problems are identified. Recommendations are given for solving these problems and provide conditions that will avoid them in the future.

Given the peculiarities of Ukraine's European integration process into the EU, these stages exclude the factor of synchronicity, which is replaced by a system of setting tasks and action plans and reporting on results.

One of the most important factors that catalyzed the process of adaptation is Ukraine's participation in the activities of the Council of Europe as a member and accession to conventions and other regulations and documents of this organization. In addition, membership in the Council of Europe is one of the key requirements for EU accession. Compliance with the requirements of the Council of Europe approximates the national legislation of Ukraine to the legal system of the European Union, as EU member states must also comply with them. It should be noted that the documents adopted by the Council of Europe are not binding, and there is no clear mechanism for imposing sanctions for ignoring these provisions. Thus, activity within the Council of Europe remains an opportunity rather than a mechanism for the effective adaptation of Ukrainian legislation, and therefore requires the creation of an additional institutional and legal framework by Ukraine to increase the effectiveness of the adaptation process. At the same time, it is expedient to talk about the implementation of international documents, namely acts issued by the Council of Europe, as the approximation of Ukrainian legislation to them best fits this definition, given the wide range of issues of adaptation.

Key words: approximation of legislation, Ukraine, European Union, reforms, regulatory framework.